

تعالی فرد و اجتماع در کانون فرآیند توسعه

پاراگراف ۶ اعلامیه کنفرانس جهانی حقوق بشر، مصوب ۱۹۹۳، عنوان می‌کند؛ حق توسعه یک حق جهانشمول، غیر قابل انکار و یک بخش لاینفک از حقوق اساسی بشر است و همانند اعلامیه حق توسعه تأکید کرده است که انسان موضوع اصلی توسعه می‌باشد.

با آغاز هزاره سوم و گذشت ۵۰ سال از تصویب اعلامیه جهانی حقوق بشر، صرف نظر از ارزیابی پیشرفت‌ها و چالش‌هایی که در ارتباط با ارتقاء و ترویج حقوق بشر افراد توأم با حفظ کرامت و حیثیت آنها وجود داشته است، انسان محوری در توسعه، جایگاه ویژه‌ای را در سلسله مباحث بین‌المللی به خود اختصاص داده است.

اعلامیه حق توسعه اگر چه در حد یک سند الزام آور تنظیم نشده اما برای دستیابی جوامع انسانی به توسعه یافتگی به موضوعاتی اشاره می‌کند که ریشه در رعایت و احترام به حقوق و آزادیهای اساسی افراد به عنوان حق آنها و تعهد دولتها دارد. بنابراین امروزه با اعمال دیدگاه حق محوری در فرآیند توسعه حتی در حفظ محیط زیست و یا برخورداری از پیشرفتهای علمی و کاربردهای آن، حقوق بشر و ترویج آن است که اهمیت خود را باز می‌یابد.

نظر به اهمیت این موضوع بود که رهبران دنیا در اجلاس هزاره (۲۰۰۰) گرد هم آمده و سند اهداف هزاره را با توجه به نگرانیها و دلمشغولیهای ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی خود، تنظیم کردند. در این سند کاهش فقر، ارتقاء سطح آموزش، بهبود تغذیه، بهداشت و .... جزء اهداف دولتها در قرن بیست و یکم قرار گرفت.

در سلسله مباحثی که در این اجلاس مطرح شد و در گزارش دبیر کل سازمان ملل انعکاس یافت، به زمامداری یا حاکمیت مطلوب، جهانی شدن، امنیت، حفظ صلح و موضوعات دیگری که ارتباط منسجم و پایداری با حقوق بشر دارند، به عنوان چالشهای پیش رو در قرن حاضر شناخته شدند. اما با اینکه، جهانی شدن علاوه بر آسیبهایی که بر اقتصاد کشورهای در حال توسعه یا توسعه نیافته وارد می‌کند، اما زمینه‌ای را هم برای تحقق دموکراسی و ایفای حقوق اساسی مردم فراهم می‌کند که نظریه شهروندی جهانی از نتایج بارز آن است. حکومت مطلوب مستلزم مشارکت همه افراد توأم با پاسخگویی دولت است و صلح و امنیت رنگی از مفاهیم گرسنگی، فقر، خشونت و آزادی گرفته است. فقر مفرط از موانع دستیابی به توسعه است، اعمال خشونت در هر شکل و قالبی، ارتباطی تفکیک ناپذیر با صلح، امنیت و به زمامداری دارد و حمایت از زنان و کودکان آسیب پذیر در هر شرایطی به تحقق توسعه پایدار کمک می‌کند. همه مفاهیم فوق حلقه‌های زنجیری هستند که احترام به حقوق بشر و آزادیهای افراد، نقطه اتصال آنهاست. هیچکدام از آنها بدون تحقق دیگری امکانپذیر نخواهد بود و تحقق توسعه نیز با فقدان همه یا هر کدام از آنها، آرزویی بیش نیست.

شهریور آینده اجلاس بررسی اجرای اهداف توسعه هزاره سوم با حضور سران کشورها پس از گذشت ۵ سال برگزار می‌شود. در واقع هدف، ارزیابی اجرای اهداف فوق، تبادل تجربیات بدست آمده و بررسی چالشهای پیش رو است. همانطور که در گزارش دبیر کل سازمان ملل آمده است: آزادی، عدالت و همبستگی، بردباری، احترام به طبیعت و مسئولیت مشترک از جمله مهمترین اولویتهای قرن پیش رو است و باید افزود که عنصر مهم و قوام بخش همه این اولویتهای ترویج دموکراسی در سایه رعایت و احترام به حقوق بشر افراد بدون تبعیض و با تعهد به اجرای همه حقوق بشر برای همه است. نکته آخر اینکه دموکراسی و حقوق بشر پیوند آشکاری با حفظ صلح دارد و صلح زیربنای دستیابی به توسعه است، توسعه‌ای که مبتنی بر یک دیدگاه حق محور بوده و انسان به ما هو انسان در کانون حرکت برای تحقق آن قرار دارد.

سردبیر